

ARKTINEN HAIKU

M. VUOLLE

Mikko Vuolle

ARKTINEN HAIKU

© 2021 *Mikko Vuolle*

Kustantaja: BoD – Books on Demand, Helsinki, Suomi

Valmistaja: BoD – Books on Demand, Norderstedt, Saksa

ISBN: 9789528050353

*Tietoisuudessa
lumi, jää ja pakkanen -
Arktinen haiku*

LUKIJALLE

Koulussa opin haikun olevan luontoon keskittyvä runo, jossa on seitsemäntoista tavua jakautuneena kolmelle riville 5-7-5 muodossa. Myöhemmin tulin tietoiseksi myös siihen perinteisesti sisältyvästä vuodenaikaa ilmaisevasta sanasta.

Kun aloin tutustumaan haikuihin enemmän, avautui minulle kokonaan uusi maisema niiden syvempään olemukseen. Aikaisemmin oppimani oli vain ulkoista muotoa. Sitä seuraamalla pystyi muodostamaan haikua muistuttavan runon, joka kuitenkin saattoi mennä täysin ohi sen perimmäisestä luonteesta. Siitä ei välttämättä löytynyt haikulle ominaista läsnäoloa, oivallusta tai pelkkää kuvailua syvempää tasoa.

Haikun olemukseen kuuluu, että se esitetään kuvaamalla todellisuutta ja fyysistä maailmaa. Se on läsnäoloa ja maailman aistimista eri

aistien kautta. Kuvailemalla kokemaansa kirjoittaja antaa lukijalle mahdollisuuden tavoittaa jotakin siitä, mikä hänessä itsessään on tuossa hetkessä herännyt.

Kuitenkin jo vanhat haikumestarit ovat saattaneet muokata ulkoisen maailman kuvausta, jos se on auttanut välittämään sisäistä kokemusta paremmin lukijalle. Haikun muodostakin on saatettu poiketa, jos sisältö on sitä vaatinut.

Moderni haiku keskittyy haikun syvempään olemukseen, eikä se välttämättä enää noudata monien koulussa oppimaa muotoa. Se ei pidä sisällään tiukasti seitsemäätoista tavua, eivätkä tavut välttämättä jakaudu kolmelle riville. Joskus haikun olemus voidaan paremmin tavoittaa käyttämällä vain yhtä tai kahta riviä. Myös neljää riviä näkee käytettävän.

Vaikka tavujen määrä ei enää ole täysin rajattu, tulee haikun kuitenkin olla lyhyt ja ytimekäs. Perinteisesti on ajateltu, että haiku pitää pystyä lukemaan yhdellä henkäyksellä. Sisällöltään

haiku ei nykyään välttämättä liity pelkästään luontoon tai pidä aina sisällään vuodenaikaan liittyvää sanaa, mutta kuvaa silti fyysistä maailmaa.

Käsitykseni modernista haikusta pohjautuu pääosin englanninkielisten kirjoittajien ajatuksiin siitä, mitä perinteinen haiku voisi olla englanninkielisessä maailmassa; mitä perinteisestä tulisi säilyttää, mistä voidaan luopua ja mikä on lopulta haikun oleellinen ydin.

Arktista haikua kirjottaessani olen pohtinut samaa omassa kontekstissani. Omille haikuilleni olen asettanut yhdeksäntoista tavun ylärajan, jotta ne säilyttävät yhden henkäyksen olemuksen.

Osa haikuista on lähempänä perinteisiä. Osa taas etsii ja koettelee haikun rajoja lähennellen esimerkiksi senryu-, visuaalista- tai minimalistista runoutta. Joidenkin kohdalla voidaan oikeutetusti kysyä, pysyvätkö ne rajojen sisällä. Toisaalta haikun ja senryun

tarkka erottaminen toisistaan on monissa tapauksissa myös suhteellista ja haastavaa. Henkilökohtaisesti omassa kontekstissani en ole nähnyt sille tarvetta. Johtotähtenä runoissa on aina ollut läsnäolo ja oivallus riippumatta sen tarkasta määritelmästä.

Hyvän haikun kirjoittaminen on vaikeampaa kuin äkkiseltään voisi kuvitella. Matshuo Bashon kerrotaan sanoneen oppilailleen, että kolme elämässään kirjoittanut on haikurunoilija ja kymmeneen yltänyttä voidaan jo kutsua mestariksi.

Tässä hengessä olen kerännyt tähän kokoelmaan vain parhaat viiden vuoden aikana syntyneistä talvisista haikuista. En kuitenkaan ole halunnut olla liian puritaaninen, jotta kynnys julkaista mitään ei kasvaisi ylitsepääsemättöksi. Jokaisella haikulla näen kuitenkin olevan oma paikkansa kokoelmassa.

Kevättalvella 2021, M.V.

Tutkimusmatka lumen ja jään maan
haikujen olemukseen. Mikä on niiden
suhde perinteisiin haikuihin ja kuinka
pitkälle rajat venyvät?

Luminen tie -
askeleitten äänten takaa
kuuluu hiljaisuus

Haikukokoelma kylmästä pohjolaista.